

בלבבי משכן אבנה

כל החומר המופיע בעלון זה חדש

י"ג עיקרים

יסודות האמונה לרמב"ם

אמונה וחכמה

מעטה נבין באופן יותר מחודד מהו הכח שנקרא אמונה בנפש האדם. כל האדם בהיותו אדם תופס כלל ופרט, את הפרט כפשוטו, את כלל סך הפרטים, ואת אחדותם בשורשם בכלל. אולם, לתפוס מציאות שאיננה ניתנת להיתפס כחלקים, זהו רק ע"י כח האמונה שבנפש.

זהו העומק שה"חכמה מאין [מהאמונה] תמצא". ביאורם של דברים: בחכמה יש שתי גוונים, יש את הבינה, שזהו הפרטים, יש את האמונה שהוא כולו מקשה אחת, ויש את החכמה שהוא כלל כל הפרטים, שהוא גם מקשה אחת, אבל הוא כלל כל הפרטים. ומצד נקודה זו, שהחכמה היא כלל אחד, היא נושקת ב"אין", באמונה.

אולם ישנו חילוק עצום בין האמונה לחכמה. החכמה עניינה כלל כל הפרטים, ובשורשם אחד, אבל זהו כללות פרטים, דבר שניתן לחילוק, שהרי בהשתלשלות למטה זה יהיה מציאות חלוקה. אולם כמו שנתבאר, האמונה אומרת שיש רק מציאות אחת.

ולפי"ז כל הנמצאים כולם הם אך ורק גילוי מציאותו ית"ש. אם האדם מאמין באמת שיש את מציאות הבורא ית"ש, לא יתכן שהוא יתפוס שיש עוד מציאויות בעומק. זה נקרא שורש האמונה העליונה.

"בו קיום מציאותם" - ביאורו

לפי האמור, יתברר היטב לשון הרמב"ם. "והוא שיש שם נמצא שלם בכל דרכי המציאות, הוא עילת מציאות הנמצאים

כולם". בפשטות כאשר קוראים את לשון הרמב"ם, כוונת הדברים היא, שהקב"ה הוא עילתם של הנבראים, וממנו הם נמצאים. המשך לשונו: "בו קיום מציאותם, וממנו קיומם". יש להבין מהי כוונת הדברים "בו קיום מציאותם", אם רצונו לומר שמכוחו קיום מציאותם, הרי שכתב "וממנו קיומם", אבל מהי הוספה זו "בו קיום מציאותם".

אולם לפי מה שנתבאר, הדברים ברורים מאד. מצד שורש האמונה, כל מציאות הנבראים עניינה שאין יש מציאות אלא הוא ית"ש, וכל מציאותנו שלנו אינו אלא התגלותו שלו. זהו הנקרא: "בו קיום מציאותם". אם כל המציאות שלנו היא רק גילוי שלו ית"ש, אזי אין לנו מציאות זולת מה שאנו קיימים בו.

אם האדם קיים כאדם, רק הוא קיים ממנו ית"ש, הרי שיכול להיות שיש לו מציאות לעצמו. אלא שעל כך אמרו רבותינו, שכיוון שכל חיותנו תלויה בו ית"ש, הרי ש"כל דיירי עלמין כלא חשיבין", אנו לא חשובים. ונאמרו כמה טעמים בדברי רבותינו מדוע אנו לא חשובים.

בדברי התניא ועוד הוזכר פעמים רבות טעם אחד, שאילו ברצונו ית"ש ליטול את שפע חיותנו, כרגע אחד קיומנו כלא היה, ומצד כך כל הזמן חיותנו שלנו תלויה בו ית"ש. אבל כשהוא נותן לנו חיות, "ממנו קיומם", הרי שאנו קיימים. אולם בעומק יותר, "בו קיום מציאותם" עניינו, שאין יש קיום לכל נברא אלא בהיותו מגלה אותו ית"ש.

סיכומם של דברים. נתבאר שיש כאן שני שורשים באמונה. שורש האמונה הראשון, זהו קיומו שלו ית"ש כקיום. מצד כך

היחס שאנו מתייחסים אליו הוא שכל מציאותינו זה רק גילוי שלו ית"ש. שורש האמונה השני הוא, שהוא נקרא הבורא "יתברך", הוא ברא אותנו והוא מקיים אתנו, אבל הקיום שלנו הוא כקיום גמור. אלו הם שני שורשי האמונה.

בלשון רבותינו זה נקרא: "בראשית", שני ראשיות, שני ראשיות באמונה, ראשית ראשונה של אמונה, "אתה הוא עד שלא נברא העולם, היה הוה ויהיה", ומצד כך עצם קיומנו הוא גילוי שלו. ראשית שניה של אמונה, שהוא נקרא הבורא יתברך שמו, ומצד כך קיומנו הוא קיום לעצמו, רק מכוחו.

מצד כך מה שממשיך הרמב"ם ואומר: "ואל יעלה על הלב העדר מציאותו, כי בהעדר מציאותו נתבטל מציאות כל הנמצאים ולא נשאר נמצא שיתקיים מציאותו". ביאור דבריו תלויים בשני שורשי האמונה שנתבארו.

"ואל יעלה על הלב העדר מציאותו", לפי שורש האמונה הראשון, כל המציאות שלנו היא גילוי שלו, ואם כל מציאותינו היא גילוי שלו והוא לא קיים ח"ו, אזי אין מציאות של מי שיגלה אותו.

ולפי שורש האמונה השני שעניינה שהוא ברא אותנו והוא מקור חיותנו, כלשון הרמב"ם "וממנו קיומם", כמובן שאם הקיום שלנו הוא ממנו ויעלה על לב ח"ו שהוא לא נמצא, אזי אין לנו מקור קיום. הרי שבעומק מונח כאן בדקות שני הגדרות שונות מדוע בהעדר מציאותו לא נשאר נמצא שיתקיים מציאותו. ■ המשך

בע"ה שבוע הבא - מסדרת דע את אמונתך_002_היסוד

הראשון (שלוש עשרה העיקרים לרמב"ם) בקול הלשון 1<2<3

פרק ההתבודדות | מרבינו אברהם בן הרמב"ם

נמצינו למדים שסוגיית הניגון היא חלק מגדרי הדין של עבודת בית המקדש. מה שנאמר בדוד המלך שלקח את שרי הצבא, והובא כאן – "בכנרות בנבלים ובמצל-תים", אמנם זה לא היה מגדרי דין, אבל זה מעין אותה הבחנה, מחמת שזהו שורש כל עבודת בית המקדש, באופן של עליית האדם ע"י ניגון.

סוגיית הניגון היא מורכבת, וכל זאת מחמת שרוב הניגונים שנמצאים בעולם הם ניגונים ששייכים לפסולת של אומות העולם. ויתר על כן, גם ניגונים יותר קדושים, רוב מי שמשורר אותם זה אנשים שפלים שניגונם אינו מעלה אלא מוריד. לכן, צריך למצוא ניגונים כשרים, עם בעל מנגן טהור, ויתר על כן קדוש, שניגוניו אינם מורידים, אלא מנתקים את האדם מבחוץ ומחברים אותו פנימה. או שהאדם עצמו מנגן עם עצמו, או שהוא זוכה לשמוע ניגון ממנגן קדוש וטהור.

נסכם את הדברים. חלק מצורת עבודת האדם למעשה, כמו שנהגו רבותינו, היא קומת עולם הניגון. כמובן, כל זה בשיעור וגבול נכון, ולא להפוך עיקר לטפל וטפל לעיקר. חלק מעבודת האדם היא מידי פעם לשבת בשקט ולש-מוע ניגונים עמוקים, לעורר את תשוקת נשמתו ללעילא. בשלב הראשון שהניגונים ינתקו אותו מבחוץ, ובשלב השני שיחברו אותו ללעילא.

לפיכך, לכל אדם צריך שיהיה קיבוץ מסוים של ניגונים מכל מיני סוגים, שכל אחד מתאים לאותו מצב של נפש שבתוכו הוא נמצא. לפעמים זה כלי נגינה בלבד, פעמים זה אדם ששר, או הוא עצמו או אחרים בקדושה וטהרה, ועי"כ האדם מתנתק מבחוץ וחובק ומתקשר לעולם הפנימי. כמה איך וכיצד, זה משתנה מאדם לאדם, ממדרגה למדרגה, מזמן לזמן, איש לפי חלקו שלו בעול-למו. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא – מתוך סדרת שיעורים על ספר "המספיק לעובדי ה'" מרבינו אברהם בן הרמב"ם

פרק ו' | האופן למעשה של צירוף היראה והתורה.

ראשית יש לבאר באיזה אופן יתדבק האדם בהקב"ה מכח התורה? מדייק הנפה"ח "היינו להתדבק בכל כוחותיו לדבר ה' זו הלכה" וזהו הנרצה – ההתדבקות בכל כוחותיו וזהו כדרשת חז"ל (עי' ברכות טז). "נמשלו אהלים לנחלים, מה נחלים מטהרים אף אהלים מטהרים". כלומר, כמו שנחל מטהר שבאופן שאפילו חסרה שיערה אחת מגופו של אדם מן המים לא עלתה לו טבילה, שאין דין של רובו ככולו, והוא צריך להיות כולו בתוך המים ורק אז הוא נטהר, כך נמי הדין באהלים – אהלי התורה שרק אז נקרא יושב אהלים, איש תם יושב אהלים.

"נמשלו אהלים לנחלים" כלומר מה נחל מטהר רק אם האדם נמצא כולו בתוך הנחל, ולו חסרה שיערה אחת הוא אינו מטהר, גם מדרגת תורה ענינה אהל, יושב אהל, שכולו נמצא בתוך מציאות האהל!!

מי שלא נמצא כולו בתוך מציאות האהל, הוא לא נדבק ע"י התורה בו יתברך שמו!! בודאי שהוא מקבל הארה מהארתה של תורה שנקראת תורה אור, אבל דבקות ענינה קומת כלל הנפש כולה שנמצאת בתוך מדרגת התורה!

זה מה שמתבאר כאן בדברי הנפה"ח "היינו להתדבק בכל כוחותיו".

צריכים להבין ברור, רוב אלו שעמלים בתורה, בודאי שהם מקבלים הארה של תורה אור, אבל מעטים מאוד אלו שנדבקים בתורה בבחינת "היינו להתדבק בכל כוחותיו". ומי שלא נדבק בכל כוחותיו, אצלו לא נאמר "ובזה הוא דבוק בו יתברך ממש כביכול", הוא לא דבוק בו יתברך ממש כי גם בתורה עצמה הדבקות שלו היא איננה שלמה, היא איננה בכל כוחותיו!!

על מנת שהדבקות תהיה דבקות שלמה, צריך שכלל כל כוחות האדם יהיו נמצאים בתוך עסק התורה!! בהגדרה החיצונית של הדבר זה נקרא אהל, יושב אהל במדבריות, הוא מנתק את עצמו מהאי עלמא ויושב ועוסק בתורה במקום שנבדל מהעולם. אבל בהגדרה פנימית של נפש הכוונה היא שבשעה שהוא עוסק בתורה, אז הוא משעבד את כל כוחותיו לדבר ה' זו הלכה! הוא משעבד כמובן את גופו שנעשה דרופתקי דאורייתא לעסקו בתורה (סנהדרין צט:), אבל הוא משעבד גם את כלל חושי הנפש – כוחותיו הפנימיים לעסק התורה. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא – מתוך

קובץ שיעורים על ספר נפש החיים שער ד'

אות יד'

לפי האמור יתבאר יסוד עצום. אדם שחי חיים בהם הוא מחפש דברים שנמצאים מחוצה לו, על זה אמור לשון הרמב"ם, שלא בדברים שמחוץ לאדם שוכן האושר, אלא בתוך הלב פנימי שם מקום העונג. ישנו כאן עומק נפלא לחיים. רוב בני האדם עסוקים במה שנמצא בחוץ ולא מה שנמצא בתוכם, וכמובן שזוהי לא מעלה יתירה, בלשון חז"ל זה נקרא (אבות ד, כא): "שלשה דברים מוציאים את האדם מן העולם", וכוונת הדברים היא ששלשת הדברים הללו מוציאים את האדם מהפנים שלו לחוץ.

ועומק החורבן של כך הוא, כיוון שכל עבודת האדם היא להשלים את עצמו בתוכו, וכל השכר הינו השלמות שהוא השלים את עצמו בתוכו, הרי שאדם שעוסק מבחוץ היכן הוא עוסק - הפוך מכל מציאות החיים. אין מדובר כאן רק על חסרון של מעלה שהאדם לא קנה, אלא כל מציאות החיים היא הפנים שנמצא בתוכו, לשם צריך להגיע.

כל זה הוא החלק של השלמות שהאדם משלים את עצמו, אולם כמו שנתבאר ישנם שני סוגי שלמויות, שלמות אחת שהאדם משלים את עצמו במדרגתו שלו, האדם השלם, והשלמות השניה היא התבטלות לא"ס ב"ה, השגת השלמות שלו יתברך שמו. וזהו מה שהרמח"ל מסיים ואומר, מה יהיה שכרו, שכרו - שהרי סוף סוף הוא יהיה המושלם, והיה מתענג בטובה לנצח נצחים, מכח כך שהוא דבק בא"ס שאין לו סוף, אזי הוא מתענג בטובה ודבק בנצח נצחים.

מנת להשלים, שני סוגי השלמויות שהזכרו, שלמות של האדם בתוך עצמו, ושלמות ע"י התדבקות, התבטלות, והתכללות בו יתברך שמו. עבודת האדם היא להשלים את עצמו מתוך עצמו, ואזי מה שהוא עמל בו והשכר שהוא מקבל, הוא מיניה וביה. בלשון נפש החיים זה נקרא "שכר מצוה, מצוה", השכר של המצוה היא עצם המצוה עצמה, בתוך המצוה עצמה נמצא שכר המצוה. על ידי כן האדם זוכה להגיע לשלמות של עצמו, והשלב הבא הוא עולה, דבק, מתבטל, ונכלל בבורא יתברך שמו, ואז מונח עומק השכר של הלעתידי לבא. ועומק השכר לעתידי לבא הוא, להגיע לשלמות של עצמו ולהתבטל מתוך אותה שלמות אליו יתברך שמו. זה נקרא עומק מדרגת הענוה.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך סדרת שיעורים על ספר "דעת תבונות"

פרק ה' | כח הזכרון

אחר שהתבארו בס"ד בכללות שלושת החלקים שבבניה, שהם כח החיבור והצירוף, כח הציור, וכח ההתבוננות, נמשיך בעזה"י לכח הנוסף המתפתח אצל האדם יחד עם אותם כוחות, והוא כח הזכרון שבאדם.

סוגי הזכרון

בתחילה, כאשר כח ההתבוננות שבאדם נמצא בהעלם וכמעט שאינו גלוי, עיקר הכוחות הגלויים אצל האדם, הם כח החיבור וכח הציור. ולפיכך גם כח הזכרון מחולק בכללות לשתי סוגים, (ובפרטות יש יותר סוגים כפי שיוזכר להלן בס"ד).

הסוג הראשון, זהו זיכרון הבנוי ע"ג כח הציור. היות ובתחילה כח הציור גלוי אף יותר מכח החיבור, לכן כח הזיכרון חל באופן של הצטיירות, ובאופן כללי אלו הם התמונות מכח הציור שהאדם ראה בימי חייו והצטיירו ונחקקו במוחו ונפשו והוא זוכר אותם. והסוג השני של הזיכרון, הוא זיכרון הבנוי על חלק המוחין שבאדם, והם זיכרון של חכמה וזיכרון של בינה.

א"כ ישנו זיכרון הנבנה ע"ג כח הציור, וישנו זיכרון של מוחין - זיכרון הבנוי ע"ג כח החכמה, וזיכרון הבנוי ע"ג כח הבינה. אולם בקטנותו שעיקר הגילוי שיש בו הוא חכמה, לכך אף הזיכרון באותה עת הוא זיכרון של חכמה.

וניתן להבחין זאת בבני אדם בבגרותם, שישנם שלושה סוגים של אנשים, שכל אחד זוכר דברים באופן שונה, ונבאר:

זיכרון מכח הציור

סוג ראשון של בני"א, הם הזוכרים את הנלמד על פי צורת הכיתוב והעימוד (והוא הנקרא "זיכרון צילומי"), אותו אדם יכול לומר היכן בדיוק באותו עמוד כתוב הענין בספר שקרא, אך אם יביאו לו את אותו ענין בספר ממהדורה אחרת שנכתב בעימוד שונה הוא לא ידע לומר, מפני שכח הזיכרון שלו נבנה ע"ג כח ההצטיירות שצייר את צורת העמוד. ויש אף בני"א שכח הציור אצלם חזק ובהיר מאוד שרוב מה שהם רואים מצטייר בנפשם באופן ניכר וברור ונחרת בזיכרונם.

זיכרון מכח החכמה

אצל הסוג השני של בני האדם, כח הזכרון בלימוד נבנה ע"ג כח החכמה. כלומר, הזיכרון אצלם נבנה ע"ג ידיעת דברים סתמיים כמות שהם כחומר גלם (כמש"כ הראב"ד והגר"א שחכמה בגי' גלם - "גולמי ראו עיניך"), הם זוכרים את העניין מצד הכללות שבו, וזוכרים את תמצית הדברים העולים ממה שנכתב או נאמר.

בני"א אלו זוכרים דברים רבים, כל ענין בפני עצמו כמו שקיבלו אותו, הן בפסקי הלכות או שיטות וכדו'. ולכן בבני אדם אלו מצויה מאוד ידיעת ההלכה, הם זוכרים בכל מקרה ומקרה ובכל ענין וענין מה הדין

שלו. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך סדרת שיעורים "דע את תורתך דרכי הלימוד"

אבד | דתניא, רבי יהודה אומר

עירובין (צד ע"א) - דתניא, רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר, רבים שבררו דרך לעצמן מה שבררו ברו, איני, והאמר רב גידל אמר רב והוא שאבדה להם דרך באותו שדה.

ושורש דרך פנימית שאבדה ביארה הרמח"ל (אדיר במרום ח"ב, מאמר רישא וסיפא), ואדם, אעפ"י שהאורח המוכן אליו היה אורח הישר, נתעקם לו בחשבונות הרבים. ותראה שבאמת לא אבד הדרך לגמרי, אלא כאילו נפרץ השביל והלך אל חשבונות הרבים, והדרך הישר עומד למעלה והוא יכול לחזור אליו, רק שצריך סיוע גדול בכח חזק שיוכל תמיד בכל המקרים ובכל הפגעים לחזור מן החשבונות ולעמוד בסוד היחוד.

והבן שהכח הגדול הוא כח של רבים, ולכן רבים שבררו דרך לעצמן מה שבררו ברו. כי מתחלה היה הדרך אורח מישר, קו אמצע, וכאשר נפל בחטא נאבד הדרך, כלומר נתק מן האמצע לצדדים כמ"ש רש"י שם (עירובין צד ע"א) שהיה להן דרך בו, ואינו יודע אי בצפון או בדרומו. והיינו שמתולדת החטא נתק לצדדים, צפון או דרומו.

וכאשר הרבים באים לברר להם דרך יש בכך ב' פנים. א. דרך תחתון, בתוך החטא, ומבברים לעצמן דרך הצדדים, צפון או דרום. ב. דרך עליון, תיקון החטא, מבררים לעצמם דרך האמצע, בבחינת מש"כ (במדבר כ, יז) דרך המלך נלך לא נטה ימין ושמאל.

והוא מ"ש (ב"ב צט ע"ב) דרך הרבים שש עשרה אמות, דרך המלך אין לה שיעור. והבן שדרך הרבים הוא בצדדים, צפון ודרום ושיעורה ט"ז אמה. אולם דרך המלך היא הארת דרכו של מלכו של עולם בחינת גילוי היחוד כנ"ל, שאין שליט אלא מלך עולם בלבד, וכשם שאין לו שיעור, כך אין לדרכו שיעור.

והבן שישנה בחינה שמבררים הדרך הראשונה שנעלמה, בסוד תשובה לשוב למצב הראשון, השבת אבדה. וישנה בחינה של דרך חדשה, והוא בבחינת מש"כ (ישעיהו מג, טז) כה אמר ה', הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה. ובזה גופא יש ב' בחינות מהו דרך המלך. א. מלך מלשון נמלך, שב לדרך ראשונה, שדרך זו נסתלקה ואינה כדרך בים, סוד תשובה באלול, סוף השנה לשוב לראשיתה (ועיין שער הכוונות, כונת אלול, וליקוטי מוהר"ן קמא, תורה ו, ותנינא, תורה פז). ב. סוד דרך של תשרי, ר"ה למלכים שנה חדשה דרך חדשה. והדרך של אלול הוא בבחינת נותן בים דרך ושרשו בדרך של קי"ס, שלאחר קי"ס נסתלקה וע"י תשובה שבים אליה. והדרך של תשרי היא דרך חדש ממש. אור של עוה"ב שלמעלה מהנהגת היחוד.

פרק ג' | בירור הרצון המניע המעשה והדרגתו

שתי שלבים בבירור מערכת הרצונות מתוך המעשים.

בירור מערכת הרצונות נעשה בשתי שלבים, א) ראשית אנו מבררים כל פעולה מה הם הסיבות שיכולות לגרום לה, ומה הם הסיבות שבאמת הניעו אותנו לעשות אותה, כפי שהתבאר בשיעור זה עד כה. ובכך כל אחד לאט לאט יזהה איזה רצונות מניעים אצלו יותר דברים, ויתברר לו מי הרצונות היותר חזקים מכלל הרצונות שבו.

ב) אחר שנעבור את השלב הזה אנחנו מתקדמים לעוד שלב באותו מהלך, שבו: אחרי שהתבררו לנו הרצונות השורשיים המניעים אותנו לפעול אנו מבררים ומדרגים מי מבניהם היותר עיקרי ומי פחות.

נבאר: בשיעור הקודם כל אחת הרי ערכה לעצמה רשימה כללית של כל הרצונות שלה או עכ"פ רובם, וכל אחת לפי מה שהיא מכירה את עצמה עשתה סדר בתוך אותה קומת רצונות מהרצון החזק ביותר לרצון החלש ביותר. אך ייתכן מאוד שהסדר שעשינו הוא נכון אך לא מדוייק.

אולם כעת שני שלבי העבודה שבשיעור זה יביאו אותנו לדייק את רשימת הרצונות ולהגיע לבירור מהו הרצון החזק והשורשי ביותר שבנו ומה פחות.

כאמור לכל מעשה ופעולה שלנו ישנם רצונות ומניעים רבים שגרמו לנו לעשותו, ולכן כשלב ראשון: אנחנו בודקים כל מעשה מה הם הגורמים האפשריים ומגלים איזה רצונות נמצאים באותו מעשה, ובכך נזהה את הרצונות שחוזרים על עצמם במעשים רבים יותר, ותהיה בידינו רשימת רצונות מדוייקת יותר של הרצונות החזקים והעיקריים ביחס לכל הרצונות שבנו, כי הם חזרו על עצמם והניעו אותנו יותר לפעול,

שלב ב: לאחר שזיהינו את הרצונות החזקים והשורשיים שבנו, אנו מדרגים בין אותם רצונות מי מהם היה הסיבה העיקרית יותר לפעול את אותו מעשה, ומי פחות, ומי פחות יותר, וכו'.

ובכך ככל שנברר יותר מעשים תהיה בידינו תמונה מדוייקת יותר של דירוג מערכת הרצונות שבנו ונדע מי הוא הרצון העיקרי והשורשי ביותר שבנו, ומה הוא הרצון שאחריו, וכן הלאה עד לרצונות החלשים ביותר שבנו.

חשיבות התהליך לצורך הזיהוי העצמי.

התהליך שהוזכר כעת הוא תהליך יסודי מאד, לוקח לזה כמה זמן שזה לוקח, אבל זהו בירור יסודי מאד שעל ידו קומת הרצון של הנפש הולכת ונעשית מבוררת יותר ויותר, וכפי שהוזכר ככל שקומת הרצון שבנפש תתחזק ותתבהר כך האדם יזהה באיזה נקודות הוא מחובר לעצמו.

הקשר והחיבור של האדם לעצמו שבו אנו עוסקים בפרקים אלו הוא חיבור מכח קומת הרצונות, והרצון החזק ביותר שהאדם רוצה (לא עצם הכח לרצות, אלא הרצון החזק של מה שהוא רוצה) הוא הלבוש של הנפש הקרוב ביותר לקומת תכונות הנפש, והלבוש הזה הוא כ"כ דק ועמוק בתוך האדם עד שהוא הופך להיות כזיהוי עצמי. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא-

מתוך קובץ שיעורים על תפקידן של בנות ישראל.

אנד | "ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו".

והבן שיש דרך שקיימת אלא שהאדם איבדה וזו דרך ביבשה, ויש דרך שהדרך עצמה איננה והיא דרך בים שלאחר שהלך בה כבר אין דרך.

עירובין (כד ע"א) - "ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו". אמר ריב"ל, אילמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, כביכול כאדם שנושא משוי על פניו ומבקש להשליכו ממנו.

ודקדקו בלשונם לא לומר כאדם הנושא משוי על כתיפו (כמ"ש ב"מ קה ע"ב), או לשון נושא משאוי על ראשו (שם), אלא על "פניו". וכן ביארו בלשונם (שמ"ר, כי תשא, מה, ה) אין לשון "פניו" האמור כאן אלא שלותן של רשעים, כדכתיב, ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו.

ומהות משא זה על פניו כביכול. כי מדרגת הפנים יש בה ב' הבחנות. א. הארת פנים. ב. הסתר פנים. והמצב הפשוט היא הארת פנים, אולם כאשר חוטאים הרשעים, עצם חטאם יוצר מסך מבדיל כמ"ש (ישעי' נט, ב) כי אם עונותיכם היו מבדלים ביניכם לבין אלהיכם וחטאתכם הסתירו מכם פנים משמוע. והיינו שעצם החטא כביכול יוצר מסך שעומד על פניו ית"ש. וזה גופא יוצר את ההסתר פנים.

אולם יתר על כן, לא רק חטא הרשעים יוצר מסך מבדיל של הסתר פנים, אלא אף מעשים טובים של רשעים יוצרים הסתר פנים. כי כח הפועל בנפעל, ומכיון שכל היותם של הרשעים הסתר, מפני עביותם וגסותם. ולכך אף הנפעל, מעשיהם הטובים הם עבים וגסים, ותולדתם הסתר פנים.

ומעתה מובן הדבר היטב מדוע נמשלו מעשיהם הטובים לאדם שנושא משוי על פניו ומבקש להשליכו מפניו. מפני שמשא זה מסתיר את פניו, ותשוקתו גילוי והארת פנים. וכן הדבר כביכול אמור כלפי מעלה.

ומעתה נתינת שכר זו הנובעת מתשוקת הסתר הסתרת הפנים, כנ"ל, תולדתה נתינת ההסתר על פניו של הרשע, כמ"ש (תנחומא ויגש, ח) אמר משה, ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו, רשע שהוא עושה צדקה, הקב"ה טורפה "על פניו" בעוה"ז כדי להאבידו לעוה"ב. ולפ"ז ביאור הכתוב ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו, עניינו הסרה מפניו של הקב"ה כביכול, ונתינה אל-על פניו של הרשע.

ובעומק יותר. אמרו (פסיקתא זוטרתא, ואתחנן) ומשלם לשונאיו אל פניו, בעולמו, וכן הוא אומר לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. והרי ששורש מעשיהם של רשעים נעוץ בגאווה, ששורשה ע"ז, ולכך מעשיהם הם בבחינת אלהים אחרים על פני. ובדקות יותר, עצם היותם בבחינת אלהים אחרים על פני. ■ המשך בע"ה בשבוע

הבא- נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

עקב | ג-ו

עם גדול ורם. גדול גו-גל. גו, פרושו תוך כמ"ש (דניאל ג, כו) מן גו נורא. ומשם נגזר שם גוף, גו-פ, כי האף הוא התוך והאמצע של האף. ראש לעילא, רגלים לתתא, ואף באמצע בתוך. וביתר דיוק. ג-ו, עיקרו ג', שלש, בחינת ידים ואף. ומהם נעשה המשכה צורת ו', המשכה לעילא, ראש. ובעיקר המשכה לתתא רגלים. וזהו צורת קומתו של אדם, צורת יושר. וזהו מדרגת ישראל, ישר-אל, גוי אחד בארץ, גוי, גו-י.

ולעומת צורת היושר שבבריאה יש צורת עיגול, על-גו. ובעיגול נקודת האמצע שבה היא ה"גו" שלה. והעגול חג מסביב לנקודת האמצע ונמצא עליו סביב, וזהו עגול, על-גו, כנ"ל. וביתר דיוק, מנקודת האמצע ה"גו" נתפשט ההיקף סביב, ונעשה גבול סביב. גבול, גו-לב. וזהו מדרגת אה"ע גוים רבים, שכולם אינם אלא היקף מסביב לנקודת האמצע. והוא בחינת מחוג, חוג, ח-גו, שחג מסביב לגו.

והנה הכח המגדיל את נקודת האמצע לבחינת גדול, גו, דל, הוא כח הגאווה, גו-אה. שע"י נתגדל, ובעיקר עולה לעילא, שמן הגוף נעשה ראש, כנ"ל. ולצורך כל עליה נצרך גבורה, גו-ברה. כי כאשר הוא בקטנותו הוא בבחינת גור, "גור אריה יהודה", גו-ר. וע"י הגאווה נתגדל. והממוצע בין גוף לראש הוא הגרון, גו-רן. וכח התפשטות לתתא שע"י נעשה רגלים הוא הו"ו שבגו, שצורת הרגלים כצורת וו"ן.

וכאשר נתקלל הגו בכלל והתפשטות הרגלים בפרט נעשה גחון, כמ"ש בקללת הנחש, "על גחונך תלך". גחון, גו-חן. ואזי דבק לעפר בגופו, ולכך אף מאכלו עפר, "עפר תאכל כל ימי חיך", וזהו בחינת עצבון שביסוד העפר, ונקרא יגון, גו-ין. וכן תוגה, גו-תה. וכן אדה"ר בתולדת חטא פירש מאשתו כמ"ש בעירובין. שהוא בחינת גירושין, גו-רושין.

ואזי נעשה אדה"ר גלמוד, גו-למד. ועשו להם חגור, גו-חר.

ויתר על כן אף הגוף נעשה גו מלשון גב, כמ"ש (מ"א, יד, ט) ואתי השלכת אחרי גוך. והיינו שנעתק מעיקר מדרגת גוף בגילוי פנים ונעשה אחר. גלוי, גו-לי. והוא בחינת אגוז, גו-אז, שיש לו קליפות המעלימות את הפרי, וכולו בחינת אחר, בחינת גו שנתהפך מגוף תוך לאחור. ובדקות יותר גו-תוך, והדבר הנמצא בתוך נעלם ומכוסה. וכאשר כולו מכוסה ואין בו שום צד גילוי הוא בבחינת גוע, גו-ע, "ויגוע וימות". כי המות כולו אחר, כולו הסתר. ואזי נקבר באדמה ומכסים אותו. וזהו בחינת נסוג, נס-גו, בחינת נסוגו אחר, נס לאחור.

והנה עיקר מקום החיות בלב, ושם עיקר מקום המיתה. וכאשר חל מות פורתא בלב הוא בבחינת נמוג, מוג, גו-מ, שלבו נסתם ונתכסה. וזהו מלחמת גוג, שעתידיה להיות באחרית הימים, מלחמת על ה"גו". וכאשר נזכה לגאולה, גו-אלה, אזי יתגלה "צור לבבי וחלקי הויה", הקב"ה לבם של ישראל. ושכנתי בתוכם בגו, בתוך לבם של ישראל.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אגוז, גוף, אגור, אגורה, אגמון, אגרות, גאווה, גאון, גאות, גבול, גבור, גבורה, גבעון, גדוד, גדול, גו, גוב, גוי, גור, גוע, גולה, גורל, גחון, גרון, בוגד, יגון, גדליהו, גוג, גוה, גוזל, גול, גוך, גום, גלוי, גלון, גלמוד, גמול, גרוש, גרשום, גשור, גתות, בגול, בגון, בואג, בונג, גואל, הוגה, חגור, מוג, גמול, חוג, גוב, מורג, מוג, סוג, סוג, עגלון, ערוגה, תוגה, מרגוע, נוגש, נסוג, עגול, עוגב, פגול, שגיון, שואג, גלוי.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא- נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

אור א"ס

עיינ של"ה הק' (תולדות אדם, השער הגדול, של"ז) שהביא מדברי החייט כן הענין בעטרה (עיינ לקמן ערך קטן הוד) שבה דוגמת האד העשני לגבי המדות שעליה, כי היא אספקלריא דלא נהרא, וכשעולה ממנה האד העשני פוגש עם הלהב שבאין סוף וממשיכו למטה. וכל זה כשלא יהיה מונע, והם עונות ישראל המכבים האד העשני שלא יעלה אל הלהב. וזהו סוד ה' אחד. אחד אד-ת. אד של חלל, אד-חלל, מושך אור א"ס לתוך החלל. וכאשר אור א"ס יורד לתתא נעשה אגד, אד-ג. אגד אל כל האדים, ששורשם ג' קוים.

צמצום

הצמצום עשה חלל. ועיינ ר' יוסף בכור שור (בראשית פ"ב, פ"ה) ואד לשון לחלוחית, כמו (איוב לו, כז) יזוקו מטר לאדו. כלומר לחללו. והבן שלח וחלל דבר והיפוכו. כי החלל נחסר מן הלחות. וכאשר שב הקו לתוך החלל בתוכו לחלחית, מימי האור העליון.

ועוד. תנועת הצמצום תנועת הרחקה. ועיינ הכתב והקבלה (בהעלותך, פי"ב, פ"א) אני אומר, כי גם מלת אודות פירוש הבדלה והרחקה, לכן יהושע וכלב שהבדילו עצמם להתרחק מעצת מרגלים מקדש ברנע, אמר (יהושע, יד) אשר דבר ה' על אודתי ועל אודותיך, מלת על פרוש הסבה, ומלת אודות פירוש הבדלה והרחקה, ור"ל בשביל הבדלתי והפרשתי ובשביל הבדלתך והפרשתך, וכן כאן על אודות האשה, ר"ל בשביל הרחקת האשה.

קו

עיינ כלי יקר (נח, פ"ט, פי"ב, ד"ה והיה) ואד יעלה מן הארץ והשקה את פני האדמה, שאפילו אד אחד בלבד העולה מן הארץ היה בו כדי להשקות את כל האדמה. והבן שמלעילא לתתא, בסוד מ"ד, יורד קו אחד בלבד, ולהיפך כנגדו עולה מתתלא לעילא מ"ג, אד אחד בלבד. וכשם שבקו יש די מים לכל העולם, כן באד העולה מתתלא.

ועוד. קו אחד דק. [וזהו "אדוק", א-דוק. מחובר מתוך הדקות (שבדבר) וזהו חיבור ע"י הארת הקו. כי תכונת הקו כחוט המחובר. קו גימ' דבק, חיבור. ועיינ רמב"ם (מכשירין פ"ה, מ"ו) ויעלו האדים עם הניצוק מתוך הכלי החם שהוא טמא ויחמם את המשקים אשר בכלי העליון ולפיכך יהיה טמא, מפני שהאד החם חבר ביניהם והוא עולה מן הטמא לטהור.

עיגולים

עיינ הכתב והקבלה (בהעלותך, פי"ב, פ"א) כי בלשון ארמי שרש אד, הוראתו על גלגול (עיינ ערוך ערך אד שכתב כן) (עיגול - גלגל - גלגול), וכתב שם שתנועת גלגול זו מהותה להתרחק מדבר, כי על הגורם להפיל ולהתיז דבר מיד חברו אמרו (ב"ק צח) אדייה אדויי. וכן על הגורם להפריש ולהרחיק שלהבת מגחלת אמרו (ביצה לט) אדייה אדויי, ופרש"י שם שהוא מלשון עברי וידו אבן בי (איכה), לידא את קרנות המזבח (זכריה ב), ודומה לזה וידא

ירבעם את ישראל מאחרי ה' (מ"ב, יז), ונאמר על המרוחק מארצו ומתנוועע בארץ לאלו מקדומני ביום אידי (תהלים יח) דתרגומו ביום טלטולי, וכן המקל שמנידין בו העצים הבוערים באש עד שיבדלו זה מזה כדי שיאחז האור בכל צדדי יקרא אוד, אוד מוצל מאש (עמוס ד, זכריה ג). והבן שדבר שמשליכים אותו מתגלגל מכח תנועת עיגול.

יושר

מקו אחד נעשה ג' קוים. עיינ מלבי"ם (ויקרא, אות קנב) תדע כי כאשר הסכימו האחרונים שאין שרש בלה"ק פחות מג' אותיות (ושורשם ג' קוים), הוא דבר שנחלקו בו גדולי הלשון בימי קדם, ודעת גדוליהם שיש פעלים של שנים (ושורשם קו - צמצום, ובהתפשטות קו אמצע שנוטה לימין או לשמאל, נכלל בימין או בשמאל, והרי שנים) וכו', אולם חוקרי הלשון מקרוב ובראשם בעל יריעות שלמה האריך להוכיח כי יסודי הלשון נבנה משתי אותיות. וכו'. ויאמר עוד כי שרשים רבים מקורם רק אות אחד בלבד כמש"ש (דף ע') וכו', שמן אות דל"ת נבנה שם דד, דוד, אד, אוד, אודות, מאד, מד, מדה, תמיד, יד, הוד, תודה, דת, דין, דא, דאה, עיי"ש (והשורש קו אחד דק).

שערות

שער מלשון השערה, ומלשון שיעור. ואמרו (ב"ר, פי"ג, סי"ב) אד, שהוא שובר אידן של בעלי שערים. בעלי שיעור.

ועוד. עיינ תורת המגיד (ליקוטים ד"ה בשם המגיד) כמו שערות הראש שהן מותרין שאין נוגעין כלל את עצמותו, והראיה שאם חותכין אותן אין לו כאב כלל, ומ"מ הם יונקים מן המח בעודן על הראש ע"י אד שעולה מן המח וכו'. כן הנה המשכת אור א"ס ב"ה להיות חכים וכו', הוא מה שאינו נוגע אל עצמותו כלל (עיינ ערך קטן אין סוף).

ועוד. עשו איש שעיר אדמוני. ומצדו נעשה מאד אדום. עיינ מהר"ל (ב"ב פד ע"א) ולפיכך האד העשני שהוא אדום, מצד החום הוא מתקשר עם כח הגיהנם, והאדמימות שאינו חם מתיחס לג"ע מפני שהוא יפה. והבן שלכך נכנס עם יעקב בבאו ליצחק ריח ג"ע. היפך עשו, ריח גיהנם.

אזן

באזן נתגלה אות ה' והוא שורש לכל מדרגת ה' שבתורה. ואמרו (ירושלמי, תענית, פ"ג, ה"ג) חמשה שמות נקראו לו, אד, עב, ענן, נשיא, חזיז. אד מנין שנאמר ואד יעלה מן הארץ, וכו'.

ועוד. אורות האזן ס"ג דע"ב דס"ג, כנודע. ועיינ כלי יקר (נח, פ"ט, פי"ד, ד"ה והיה) מתחילת הבריאה היו האדים עולים מן הארץ שמנים וגסים מאד לחוזק הארץ. והבן שמן וגס, בחינת שמן - שמונה - בינה - ס"ג. שזהו בחינת גס - ס"ג.

חוטם

מקום רוח חיים, נשימה. ועיינ (כוזרי, מאמר ה) אם ינתק חלק אל

ההשגה דרך שלש מחיצות שחשב פה, חשך ענן וערפל. שהערפל הוא האד הדק והאור בוקע דרך בו (בסוד אור - מים, ששורש האד-מים, הוא אור) ומתפלש מעבר אל העבר, ומשם השיג משה (נבואתו) כמ"ש ומשה נגש אל הערפל (והוא בחינת מן המים משיתהו, ערפל - אד), והענן הוא אד מקובץ והוא מונע יותר האור מלעבור בו, ועב הענן הוא ענן העב שמונע האור לגמרי, ונקרא פה חשך על שאין האור מתפלש בו.

אבא

מילת אד, מלשון איד, שבר, כמ"ש (ב"ר פי"ג, סי"ב, ומעין כך ע"ז ב ע"א) אד, שהוא שובר אידן של בעלי שערים. והבן שאד, גימ' ה', כמ"ש ה' שמות יש לו. וכאשר נוסף י' ונעשה מאד איד, נעשה י-ה. בחינת או"א, י"ה, תרי רעין דלא מתפרשין. ועיין אבן עזרא (בראשית פ"ב, פ"ו) אד, בלא יו"ד, אולי מעט השרש יש בינו ובין כ' קרוב יום אידם. וזהו ולא מתפרשין, שאין כמעט הפרש.

אמא

סוכה בסוד אמא, כמודע, כאם הסוככת על בנה. ואמרו (סוכה יא ע"ב) שילפינן דין סיכוך ממקרא זה איזה דבר כשר לסיכוך. כל דבר שמקבל טומאה וגידולו מן הארץ. ואמרו שם מנא ה"מ, אמר ר"ל אמר קרא ואד יעלה מן הארץ, וכו', דתניא כי בסוכות הושבת את בני, ענני כבוד היו. ועיין ליקוטי מוהר"ן (תורה כא, ג).

ד"א

עיין מדרש אגדה (בראשית פ"ב, ס"ה) וגם אד לא היה שיעלה מן הארץ וישקה את האדמה עד שנברא אדם. שהוא בחינת ז"א, שהוא בחינת וא"ו, כנודע. ועיין חזקוני (בראשית פ"ב, פ"ו) ואד, עשן, וכו', וי"ו זו טפלה ויתירה היא, וכן רבות במקרא. ולפ"ז הטעם שכן שנכתב כאן אות וא"ו, לרמוז על ז"א.

ועיין מלבי"ם (ואתחנן פ"ד, פי"א) שהערפל הוא האד הדק וכו', והענן הוא אד מקובץ. בחינת ז"א, קבוץ חלקים והפיכתם לפרצוף אחד. והבן, אדם אותיות מאד. ועיין באר מים חיים (וירא יח, כ) כי המ"ם של מאוד אינה מיסוד התיבה ואין שורש תיבה כי אם אד, כנודע למדקדקים. והבן שאדם נוצר מאד, ולפיכך עיקר שמו אד, ומ"ם נוספת על שמו.

נוק'

ארץ. ואמרו (סוכה יא ע"ב) אד דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ. ושורש כל אד, העלאה של נוק' מתתא לעילא. ועיין הכתב והקבלה (יתרו, פי"ט, פי"ח) ויחרד כל ההר, סבת רעש הארץ הם רוחות עבים ועשנים נכנסים בבטן האדמה, וכאשר לא ימצאו נקבים ומקומות לצאת תרעש הארץ מפני האד הנעצר שמה, אבל בהר סיני לא היה הדבר כן, כי היה יוצא עשן והרוח מתחת לארץ רב ועב כעשן הבשן, ועם כל היציאה המופלגת היא חרד כל ההר מאד, וזה יורה כי מה' היתה זאת והיתה נפלאת בעיניהם. ■ המשך

בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה - לאורות, הערות, והוספות:

rav@bilvavi.net

דמות העפר אינו עפר, אבל הוא אפר ראוי לרפואה. והחלק הנתק אל דמות המים אינו מים, אבל הוא סחיטה או לחות ארסי או מזוני, לא מים ראויים לשתייה. והחלק הנתק אל דמות האויר היה אד או קיטור, לא אויר ראוי להתנשם בו.

ועוד. כל אורות אח"פ הבלים היוצאים מא"ק. ועיין רמב"ם (פירוש המשניות, שבת, פ"א, מ"ה) ושם האד הבל.

פה

כשם שיש פה לאדם, כן יש פה לארץ, ותפתח הארץ את פיה. ועיין רלב"ג (יהושע פ"ג, פי"ז) ולזה הוקשה לרבא (נדרים לט ע"ב) מ"ש (במדבר טז, ט) ופתרון הספק במה שאמר שזה המופת היה למחר פתיחת הארץ פיה, ובאור זה, כי זה יהיה לארץ בארך הזמנים כשיעצר בבטנה אד מה עשני כמו שנתבאר בספר האותות, והמופת היה לעשות בזולת זמן מורגש מה שיעשה הטבע בזמן ארוך.

ועוד. עיין מאור ושמש (בראשית, ד"ה וזהו ואד) ואד יעלה מן הארץ, רומז על ההבל פיהם של עובדי ה'.

עינים - שבירה

אמרו (ב"ר, פי"ג, סי"ב) ה' שמות נקראו לו, עב אד, ענן ונשאים, חזיו, וכו', אד שהוא שובר אידן של בעלי שערים. והשבירה שורש לשני צדדים, ספק, וזהו א"ד, ר"ת או דילמא. ועיין (ע"ז ב ע"א) לישנא דתברא. והיפוכו ודאי, אד-וי.

ושורש השבירה באורות דתהו, תהום. ועיין גור אריה (בראשית פ"ב, פ"ו) מפני שבא האד מתחת לארץ שהוא התהום. ולכך נקרא השקרן בדאי, אד-בי. אין ממש בדבריו אלא אד.

עתיק

כח עתיק להעלות מתתא לעילא. ועיין אבן עזרא (איוב פ"ו, פי"ח) כי המים תולדתם לרדת למטה, וכאשר ישו בו אד, יעלו בתהו. והבן שעליתם של מים מתתא לעילא הופכים מיש לאין, לאד. וזהו מכח עתיק, אין. ויתר על כן, עיין רד"ק (בראשית פ"ב, פ"ה, וכן באבן עזרא שם). והגאון רבי סעדיה פירש ולא אד יעלה מן הארץ. והבן, שאריך בסוד חיוב, ועתיק בסוד שלילה. ומצד אריך פרוש כל התורה בבחינת חיוב, ומצד עתיק פרוש כל התורה בבחינת שלילה. והם הם שורשי קו ימין ושמאל. ושורשם בקו וצמצום. אריך בקו, ועתיק בצמצום. והמפרשים שפרשו כפשוטו שעלה אד מן הארץ הוא בסוד אריך, ור' סעדיה גאון שפירש שלא עלה אד מן הארץ הוא בסוד עתיק.

והבן שעתיק מעלה את תמצית הטוב שבתחתון לעליון, וזהו אד. משא"כ צמצום משאיר את החלק השפל ומסלק השאר. וזה נקרא אד. בעתיק אד עליון, בצמצום אד תחתון.

אריך

אור-ך. ועיין מלבי"ם (ואתחנן פ"ד, פי"א) ר"ל בעב הענן שבאה

שאלה עליה לנרנח"י ובלבביפדיה

שלום כבוד הרב, שמעתי הרבה שיעורים של הרב שמדבר על כל מיני הכרות נפש שיהודי יכול לעלות אליהם מהנפש הבהמית שלו, בקיצור נרנח"י.

1. אני מניח שהרב לא יוכל לפרט לי את כל הפרטים אבל בכל שלב שאדם נמצא בו (בהמית, נפש, רוח נשמה חיה) איך עוזב את השלב הנוכחי ועולה לשלב הבא (נפש רוח נשמה חיה יחידה)?
2. האם הרב יוכל לפרט לי (אני אשמח כמה שיותר) איזה ספרי רבותינו עוסקים בכל אחד מהשלבים ואיך עולים אליו (אני מכיר שהתניא עוסק בעליה מבהמית לנפש אלוקית אבל לא יותר מזה), כל ספר יתקבל בברכה (חסידות, קבלה וכו')
3. מה המכוון של הרב בשיעורי הבלבביפדיה? ואיך הלומד אמור לגשת אליהם ומה לבנות מהם? תודה רבה על הכל

תשובה

בס"ד. א. כל עליה שורש התנועה רוח היפך עפר שקבוע לתתא. והנה אפא יש עליה באופן של מים, משכני אחריו נרוצה, נמשך אחריו כברזל אחר אבן השואבת, צמאה לך נפשי, וכו'. ויש עליה באופן של אש כליון המדרגה שבה אוזח, בבחינת כל זה איננו שוה לי. ויש עליה באופן של רוח, שנמצא תמיד בתנועה, ילכו מחיל אל חיל. ויתר על כן יש עליה של מסירות נפש.

ב. הדברים נכתבים כדוגמא בעלמא ובכל מדרגה ומדרגה אפשר להוסיף כהנה וכהנה, כי יש נרנח"י דנרנח"י, וכו'.

נפש בהמית: עיקר תורת המוסר עוסק לברר זאת.

נפש: קיום ד' אמות של הלכה שו"ע ונושאי כליו

רוח: יסוד ושורש העבודה

נשמה: תורת הרש"ב ותורת ר' חיים מברסק

חיה: תורת ר' פנחס מקוריץ

יחידה: רזין דרזין. תורה המחברת סוד ופשט. סוד והלכה. ישנן פעמים רבות בזוה"ק, ובעיקר בתיקונים. ומפוזר הרבה ברבותינו הן בגר"א אחד, והן בתורת החסידות, והן בטעמי המצות לאריז"ל, ספר תולדות יעקב, של"ה בק' בדימוע המצות ועוד. ובעומק סוד האחד הגמור, שממנו מאיר אור אחדות בסוד עם הפשט.

ד. כשם שהרמב"ם קיבץ מכל התורה כולה כל ההלכות השייכים לכל ענין המפוזרים הנה והנה. כאן כל הלכות ברכות ק"ש וכו'.

כן באגדה התכלית לקבץ בכל מלה את כל ההיקף בכל התורה כולה. ומעט מכך נעשה בסדרה זו. ומכח כך נולדים חידושים, כי צרוף הפרטים הוא בחינת זיווג, המוליד. ולפיכך התכלית או קובץ כל הפרטים. ואזי נגלה השורש של "החכמה", "כולם בחכמה עשית". ב. זיווג המוליד חידוש. והוא מדרגת עץ ופירות.

שאלה גדר חמדה ותאוה בדברי הגר"א

שלום וברכה. **הקדמה:** כתוב בפירושו הגר"א במשלי (פרק ב פסוק טז) שהתאוה היא הנאות הגוף כגון אכילה שתיה משגל, וחמדה היא דבר שאין בה הנאת הגוף כגון ממון רב, בית יפה וכדומה. עפ"ז ביאר שהתאוה נמשלה לאשה נכרית כיון שאינה ראויה לבני ישאל כלל, משא"כ החמדה נמשלה לאשה זרה כיון שראויה היא לבני ישראל וכמו שכתוב למען יברכך וכו', אלא שיש להיזהר ממון זר וכדו', עכתו"ד. **שאלה:** א. למה התאוה אינה ראויה והחמדה כן, הרי בשתיהן יש את הסכנה שיכולה לגרור איתה לדברים אסורים, ושתיהן יש את האופנים שהתורה מתירה אותם, אדרבה ביחס לתאוה מצאנו פעמים שאפילו מצוה לעשותם כגון אכילה ושתייה בשבתות ובימים טובים ומצות עונה.

ב. האם כוונתו היא לומר שהחמדה אינה אסורה, או לומר שהחמדה היא רצויה. דממה שהוכיח מהפסוק משמע שהיא רצויה.

ולא הבנתי למה יכולה להיות חמדת הממון וכדומה רצויה.

אשמח לקבל תשובה מהרב, בתודה מראש!

תשובה

נודע שקודם החטא של אדה"ר הרע היה חוץ לאדם וע"י אכילתו מעץ הדעת נכנס הרע אל תוכו, ע"י שהכניס פרי העץ אל תוך גופו.

וקודם החטא היה בחינת "נחמד להשכיל" נסיון שחוץ לו. אולם בחר ב"תאוה לעינים", "עין רואה לב חומד וכלי המעשה גומרים", שנכנס אל תוך גופו כנ"ל. וא"כ תאוה, רע בתוכו. חמדה, רע חוצה לו.

ולכך גדר תאוה היא תולדת החטא שנכנס אל תוך גופו ולכך אינו ראוי לישראל. אלא שממכה עצמה מתקן רטיה נעשה מצוות של אכילה כמצוה ועוד. אולם שורשו תולדת החטא.

אולם גדר חמדה זהו מקומו של הרע בחוץ, בקנינים שחוץ לאדם, ובזה יש לעשות קנינו לש"ש. כאברהם יצחק ויעקב, שביירו חלקי הטוב המעורב ברע, ולקחו חלקי הטוב לחלקם כמעשה יעקב בטלאים עקודים, נקודים, טלואים וברודים. ■

המשך בע"ה בשבוע הבא - מהארכיון של שו"ת

נא לשמור על קדושת הגיליון

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718..295.1245

הצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון: info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@moshebooks.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829